

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 11 0 U 021621 18 Uvp
Banja Luka, 01.04.2021. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sudija Strahinje Ćurkovića predsjednika vijeća, Edine Čupeljić i Smiljane Mrše članova vijeća, uz učešće zapisničara Nataše Božić, u upravnom sporu po tužbi D. A., R. A., L. A., N. A. iz B. L., te L. B. i A. B. iz B. svi zastupani po punomoćniku Lj. D., advokatu iz B. L., (u daljem tekstu: tužioc), radi poništenja rješenja broj: ... od 05.09.2017. godine, tužene Uprava ..., u predmetu poništenja odluke o eksproprijaciji, odlučujući o zahtjevu tužilaca za vanredno preispitivanje presude Okružnog suda u Banjoj Luci broj 11 0 U 021621 17 U od 29.08.2018. godine, u sjednici održanoj dana 01.04.2021. godine, donio je

P R E S U D U

Zahtjev se odbija.

Zahtjev zainteresovanog lica Grad ... za naknadu troškova sastava odgovora na zahtjev se odbija.

O b r a z l o ž e n j e

Pobijanom presudom u stavu 1. izreke odbijena je tužba protiv uvodno označenog osporenog akta, a u stavu 2. izreke odbijen je zahtjev tužilaca za naknadu troškova upravnog spora. Osporenim aktom donesenim po žalbama Grad ..., zastupanog po Pravobranilaštvo ..., Sjedište z. B. i ZZ A. B. L., poništeno je rješenje Područna jedinica, broj: ... od 26.07.2017. godine i predmet vraćen na ponovni postupak i odlučivanje. Tim prvostepenim rješenjem, u tački 1. dispozitiva, poništava se djelimično Odluka o eksproprijaciji broj ... od 15.05.1946. godine i to tačka 4. alineja 2., koja se odnosi na nekretnine upisane u zk. ul. broj 703 i 728 k.o. B., a označene kao k.č. broj 864/1 i 864/8, sada upisane u zk. ul. broj 12085 k.o. B.; u tački 2. dispozitiva utvrđuje se pravo svojine na nekretninama navedenim u tački 1. dispozitiva, upisane u zk. ul. broj 12085 k.o. B., kao društvena svojina, pravo korišćenja Z. z. B. sa 1/1 dijela, a po katastarskom operatu upisane u p.l. broj 3 k.o. P. ..., na ime AIPK B. K. OOUR A. sa 1/1 dijela; u tački 3. dispozitiva određeno je da će se nakon pravosnažnosti rješenja u evidencijama Područna jedinice B. L. izvršiti upis prava svojine na nekretninama iz tačke 1. dispozitiva u korist L. J. sa 2/3 dijela i M. J. sa 1/3 dijela i u tački 4. dispozitiva određeni su troškovi upravnog postupka.

Obrazloženjem te presude prihvataju se kao pravilni razlozi dati u osporenom aktu, a kojim je navedeno da je nakon provedenog postupka agrarne reforme prednicima tužilaca L. J. i M. J. ostavljeno zemljište u površini od 243,021 dunuma koje se nalazi u k.o. B. i k.o. P., ali da je ostalo nejasno i nedovoljno obrazloženo kako i na osnovu čega je prvostepeni organ

zaključio da su Odlukom o eksproprijaciji Okružna a. k. u B. L. broj 88/46 od 15.05.1946. godine ekspropisane i predmetne nekretnine označene kao k.č. broj 864/1 i 864/8, tada upisane u zk. ul. broj 703 i 728, a sada upisane u zk. ul. broj 12085 k.o. B. L., pa stoga i da su ispunjeni uslovi za deeksproprijaciju tih nekretnina odnosno za poništenje navedene Odluke od 15.05.1946. godine. Takođe je ostalo nejasno po kom osnovu je u odnosu na navedeno zemljište utvrđeno pravo svojine na tim nekretninama. Obrazloženje prvostepenog rješenja je u protivrječnosti sa njegovim dispozitivom, jer se u obrazloženju navodi da iz svih zapisnika i odluka proizlazi da je imenovanima odmah ostavljeno oko 240 dunuma zemljišta koje im nikada nije ekspropisano, već da su bili i ostali vlasnici i posjednici tog zemljišta, što govori da su greškom isti isknjiženi iz zemljišnih knjiga iako su bili upisani kao vlasnici i to L. J. sa 2/3 i M. J. sa 1/3 dijela. To su potvrdili i tužioci, a to je bio i razlog podnošenja njihovog zahtjeva kako bi se u konačnosti utvrdilo da su njihovi pravni prednici vlasnici spornih nekretnina. Takođe da se prvostepeni organ nije pozvao niti na jedan materijalni propis koji daje osnov za utvrđenje prava vlasništva na tim nekretninama pa imajući u vidu naprijed navedeno proizlazi da je odluka prvostepenog organa nepravilna pri čemu je nejasan zaključak tog organa da se o pitanju vlasništva mora meritorno odlučiti, a ne ispravljati greška, pogotovo što nije raspravljena činjenica da li je predmetno zemljište ekspropisano navedenom Odlukom od 15.05.1946. godine.

Blagovremenim zahtjevom za vanredno preispitivanje te presude tužioci osporavaju njenu zakonitost iz razloga povrede zakona, drugog propisa i opšteg akta i povrede pravila postupka koja je od uticaja na rješenje, kao i zbog povrede prava na imovinu iz člana 1. Protokola I uz Evropsku konvenciju. Navode da je pogrešan stav tužene da u konkretnom slučaju nisu ispunjeni uslovi za deeksproprijaciju odnosno da se u ovoj upravnoj stvari ne radi o utvrđivanju prava vlasništva već da je eventualno trebalo razmotriti mogućnost ispravke greške u evidencijama. U prilog tome navode da je nepobitna činjenica da je njihovim prednicima i ranijim vlasnicima oduzetih nekretnina, L. J. i M. J. nikada nije ekspropisano zemljište u površini od 243,021 dunuma, jer je eksproprijacijom prestalo njihovo pravo svojine na 700 dunuma zemljišta, dok im je ostala u posjedu pomenuta površina zemljišta koju su obrađivali. To se navodi i u tački 4. dispozitiva Odluke od 15.05.1946. godine. Proizlazi da su njihovi pravni prednici bili suvlasnici na preostalom zemljištu površine od oko 240 dunuma, te da su isti bez ikakvog pravnog osnova isknjiženi iz zemljišno-knjižne evidencije, pa je iz tog razloga i podnesen ovaj zahtjev da bi se utvrdilo da su naprijed imenovani, vlasnici spornih nekretnina. Shodno navedenom oduzimanje prava svojine pravnim sljednicima ranijih vlasnika spornih nepokretnosti bilo bi u suprotnosti sa Ustavom Republike Srpske i svim relevantnim međunarodnim Konvencijama i osnovnim principima našeg prava, o čemu tužena očigledno ne vodi računa prilikom donošenja osporenog akta. Pravilan je zaključak prvostepenog organa uprave da se u konkretnom slučaju radi o postupku deeksproprijacije, za čije provođenje je nadležan prvostepeni organ uprave i za što je dovoljno da je izvršena eksproprijacija i da to zemljište nije privedeno namjeni zbog koje je ekspropisano, pa shodno tome u konkretnoj pravnoj situaciji ne može biti govora o restituciji, što takođe pravilno zaključuje prvostepeni organ. Tužena je pogrešno u osporenom aktu sugerisala da je prvostepeni organ bio u obavezi da stranke uputi na eventualno podnošenje zahtjeva za ispravku greške, jer je prvostepeni organ bio u obavezi da se kreće u granicama postavljenog zahtjeva pa se shodno tome nikako ne može tumačiti da je prvostepeni organ neovlašteno raspravljao o pitanjima prava vlasništva kako zaključuje tužena i nižestepeni sud. Takvo postupanje tužene za direktnu posljedicu ima lišavanje prava svojine podnosilaca zahtjeva za šta ne postoji pravni osnov i dovodi do onemogućavanja vlasnika da ostvari i vrši svoja vlasnička prava na nepokretnostima koje su predmet ovog postupka. Navode da je u Ustav BiH i Ustav Republike Srpske inkorporirana Evropska

Konvencija koja u članu 1. Protokola 1. utvrđuje pravo na neometano uživanje imovine, koja se mora primjeniti u ovom slučaju, posebno jer u pravnom sistemu Republike Srpske. ne postoji niti jedna izričita zakonska odredba koja bi zabranila vraćanje eksproprianog zemljišta u svojinu ranijeg vlasnika. Iz naprijed iznesenog jasno proizlazi da je pobijana presuda nezakonita, pa predlažu da se zahtjev usvoji, pobijana presuda preinači tako da se tužba usvoji i osporeni akt poništi ili da se pobijana presuda ukine i predmet vrati na ponovni postupak i odlučivanje.

Tužena u odgovoru na zahtjev ostaje kod razloga datih u obrazloženju osporenog akta.

Zainteresovano lice Grad ... po Pravobranilaštvo ..., Sjedište zamjenika B. L. u odgovoru na zahtjev osporava njegove navode i ukazuje na nezakonitost prvostepenog rješenja zbog nepostojanja zakonskog osnova za poništenje Odluke od 15.05.1946. godine, a nepostojanja i osnova za određivanje prava vlasništva na predmetnim nekretninama. Nejasno na osnovu čega je usvojen zahtjev tužilaca obzirom da je u vezi predmetnih nekretnina već odučivano i da su odbijeni od strane upravnih i sudskih organa. Ističe da je u postupku već ukazivano na odredbe Zakona o agrarnoj reformi i kolonizaciji u Narodnoj Republici BiH („Službeni list NR BIH“ broj: 24/46-41/67, u daljem tekstu: Zakon), kojim su regulisana pitanja provođenja te reforme i koji je odgovarao specifičnostima tadašnjeg državnog uređenja, a kojim je u članu 4. bilo predviđeno da se radi dodjeljivanja zemlje formira zemljišni agrarni fond, u koji ulaze pored ostalog, obradive zemlje koje se putem eksproprijacije po članu 7. toga zakona oduzimaju od tadašnjih vlasnika i prelaze „u ruke“ države, u kojima je i višak zemljišnih posjeda iznad maksimuma, a koji postupak su provodile bivše Sreske agrarne komisije. Imajući u vidu da se u ovom slučaju ne radi o utvrđivanju prava vlasništva smatra da je tužena pravilno postupila kada je u postupku po žalbi predmet vratila na ponovni postupak i dala pravilne upute jer je to jedini način da se otklone svi nedostaci i nepravilnosti učinjeni u toku postupka. Predlaže da se zahtjev odbije, te da im se dosude troškovi sastava odgovora na zahtjev sa paušalom u ukupnom iznosu od 1.125,00 KM.

Zainteresovano lice ZZ A. p.o. B. L. nije dalo odgovor na zahtjev.

Razmotrivši zahtjev, pobijanu presudu, odgovore na zahtjev, te cjelokupne spise predmeta upravnog spora i upravnog postupka, na osnovu odredbe člana 39. Zakona o upravnim sporovima („Službeni glasnik RS“ broj 109/05 i 63/11, u daljem tekstu: ZUS), ovaj sud je odlučio kao u izreci presude iz sljedećih razloga:

Predmetnim prvostepenim rješenjem od 26.07.2017. godine, kako je to naprijed i navedeno poništava se djelimično Odluka o eksproprijaciji od 15.05.1946. godine i to tačka 4. alineja 2., koja se odnosi na nekretnine upisane u zk. ul. broj 703 i 728 k.o. B., a označene kao k.č. broj 864/1 i 864/8, sada upisane u zk. ul. broj 12085 k.o. B., a koje su predmet zahtjeva tužilaca. Takođe se na tim nekretninama utvrđuje se pravo svojine i određuje uknjižba u korist prednika tužilaca L. J. sa 2/3 dijela i M. J. sa 1/3 dijela. Obrazloženo je da je u toku postupka nesporno utvrđeno da su prednici tužilaca bili i ostali vlasnici predmetnog zemljišta, da to proizlazi iz dokumentacije u spisu predmeta (Odluke od 15.05.1946. godine, Odluke od 22.06.1946. godine, potvrde od 25.07.1946. godine, dopisa Gradska ... od 02.12.1946. godine i dr.), s obzirom da je u postupku provedenom po Zakonu njihovim prednicima oduzeto 969 dunuma, a ostavljeno im je na raspolaganje 243,012 dunuma zemljišta u k.o. B. L. i k.o. P. koje zemljište je porodica obrađivala za vlastite potrebe, a koje

je tada bilo upisano kao suvlasništvo imenovanih u zk. ul. broj 703, 6728, 3578, 3641, 4269 k.o. B. L. i u k.o. P. z.k.ul. broj 10 i 93, a kasnije prema upisu Dn broj 2754/74 izvršeno je spajanje parcela iz z.k.ul.broj 703 k.o. B. L. sa k.č.broj 864/1, a parcele su od tada upisane kao društvena svojina, s pravom korištenja Z. z. B. sa 1/1 dijela. Zaključeno je da su greškom napravljenom u startu imenovani isknjiženi iz zemljišnih knjiga iako su bili upisani kao vlasnici, odnosno da im je zemljište „nepravedno“ oduzeto, čime je povrijeđeno njihovo pravo na imovinu. Radi o klasičnoj deeksprijaciji za koju je dovoljno da je proveden postupak eksproprijacije i da zemljište nije privedeno namjeni zbog koje je ekspropisano, što je ispunjeno. Za odlučivanje o zahtjevu za deeksprijaciju s obzirom da Zakon nema takve odredbe treba primijeniti Zakon o eksproprijaciji iz 1957. godine („Službeni list FNRJ“ broj: 12/57) kojim je prvi put regulisano pitanje poništenja rješenja o eksproprijaciji i to u članu 34. tog zakona. Shodno navedenom ne radi se o restituciji, a ni o ispravci greške (što je uputa iz ranijeg rješenja tužene od 19.07.2017. godine), jer se o pitanju vlasništva, kao bitnom u ovoj upravnoj stvari treba odlučiti meritorno, a ne ispravljati greška. Odlučeno je da se djelimično poništi tačka 4. Odluke od 15.05.1946. godine, jer se u ekspropisanoj površini od 969 dunuma nalazi i 240,012 dunuma zemljišta ostavljenog u vlasništvu.

Pravilno je osporenim aktom poništeno navedeno prvostepeno rješenje prvenstveno iz razloga što je navedeno obrazloženje nejasno i kontradiktorno. U istom se konstatuje da je prednicima tužioca ostavljeno u posjed predmetno zemljište i da im to zemljište nikada nije ekspropisano, što da je u prilog zaključku da je to zemljište greškom isknjiženo sa njihovog imena, iako su prednici tužilaca bili upisani kao suvlasnici i to L. J. sa 2/3 i M. J. sa 1/3, pri tome se pozivajući upravo na Odluku od 15.05.1956. godine, tačku 4., u kojoj je navedeno „vlasniku se ostavlja 243,021 dunuma zemljišta i to ono zemljište koje je porodica obrađivala vlastitom radnom snagom“. Pri tome, iako zemljište nije ekspropisano, zaključuje da se u konkretnom slučaju radi o klasičnoj deeksprijaciji, te iako je zemljište greškom uknjiženo kao društvena svojina da nema mjesta ispravci greške, jer da se u ekspropisanoj površini od 969 dunuma nalazi i 240,012 dunuma zemljišta ostavljenog u vlasništvu. Očigledno je da su ovi zaključci kontardiktorni utvrđenju, a time i nejasni. Posljedično tome se ne može zaključiti na osnovu čega je prvostepeni organ utvrdio da su Odlukom od 15.05.1946. godine ekspropisane predmetne nekretnine, odnosno kako je utvrdio da se u ekspropisanom zemljištu od 969 dunuma nalazi i 240,012 dunuma ostavljenog u vlasništvu, pa da su ispunjeni uslovi za djelimično poništenje te odluke i to tačka 4. alineja 2., a u odnosu na navedeno zemljište. Posebno je nejasno po kom osnovu je utvrđeno pravo svojine na tom zemljištu u korist prednika tužilaca, na što je sve pravilno ukazano osporenim aktom i u pobijanoj presudi i o svemu dato valjano obrazloženje koje kao takvo prihvata i ovaj sud.

Uz navedeno, treba reći da u konkretnom slučaju nema osnova za primjenu instituta deeksprijacije. Odluka od 15.05.1946. godine donesena je u postupku agrarne reforme i kolonizacije shodno odredbama Zakona (član 7., 11. i 14.). U tom postupku eksproprijacija je vršena u svrhu stvaranja zemljišnog fonda u koji je ulazilo obrađivo zemljište i koje se, kao višak (iznad propisanog maksimuma) zemljoradničkih posjeda oduzimalo od vlasnika i sa kojim je raspolagala država i to zemljište dodjeljivala drugim fizičkim licima ili ostavljala u državnom zemljišnom fondu, dok se zemljoradnicima ostavljala zemlja odnosno posjed koji su obrađivali svojim radom ili radom svoje porodice. Eksproprijacija nepokretnosti prema odredbama Zakona o eksproprijaciji se provodila na osnovu utvrđenog opšteg interesa za izvođenje korisnih radova za svrhe društveno ekonomskog i kulturnog podizanja naročito: građenje željeznica, tunela, mostova, podizanje vojnih građevina i dr., dakle radi izgradnje objekata, a ne radi dodjele drugim zemljoradnicima za obrađivanje i radi stvaranja zemljišnog fonda. Taj postupak je prvobitno regulisan Osnovnim zakonom o eksproprijaciji („Službeni

list FNRJ“ broj: 28/47), a postupak deeksprijacije Zakonom o eksproprijaciji iz 1957. godine, ali s obzirom na sve navedeno očigledno je da se ova dva postupka ne mogu poistovjetiti, zbog čega nema osnova za deeksprijaciju odnosno za poništenje navedene Odluke od 15.05.1946. godine, kako pogrešno zaključuje prvostepeni organ. Zemljište oduzeto po Zakonu može se vratiti samo u postupku restitucije, koji zakon još nije donesen, pa se u tom pravcu još uvijek ne može odlučivati.

Međutim, iako je zahtjev tužioca podnesen u pravcu deeksprijacije predmetnog zemljišta, po ocjeni ovog suda postupak treba provesti u cilju otklanjanja naprijed navedenih nejasnoća i utvrđenja da li je prilikom uknjižbe društvene svojine na predmetnom zemljištu učinjena greška, pa shodno utvrđenom, a u zavisnosti i od zahtjeva tužilaca, donijeti na zakonu zasnovanu odluku.

Kod takvog stanja stvari, po ocjeni ovog suda u pobijanoj presudi nije ostvaren nijedan razlog njene nezakonitosti predviđen u odredbama člana 35. stav 2. ZUS pa se zahtjev tužilaca odbija, a na osnovu člana 40. stav 1. istog zakona.

Odluka o odbijanju zahtjeva zainteresovanog lica za naknadu troškova sastava odgovora na zahtjev za vanredno preispitivanje se temelji na odredbi člana 387. stav 1. Zakona o parničnom postupku RS („Službeni glasnik RS” broj 58/03-61/13) u vezi sa članom 48. ZUS. Naime, odgovor na zahtjev nije obavezna radnja u postupku, tako da propustom davanja odgovora ne nastaju nikakve posljedice za stranku, a kako sadržaj odgovora na zahtjev nije imao uticaja na ishod odlučivanja o zahtjevu za vanredno preispitivanje, ovaj sud nalazi da trošak sastava odgovora nije bio neophodan za okončanje postupka po ovom pravnom sredstvu.

Zapisničar
Nataša Božić

Predsjednik vijeća
Strahinja Ćurković

Tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Aćić